Instytut Pamięci Narodowej - Rzeszów

https://rzeszow.ipn.gov.pl/pl8/aktualnosci/176688,Zmarl-Franciszek-Flak-kresowianin-zolnierz-samoobrony-Kresow-Wschodnich-Batalion.html
26.04.2024, 12:32

Zmarł Franciszek Flak - kresowianin, żołnierz samoobrony Kresów Wschodnich, Batalionów Chłopskich, 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej

Z wielkim żalem przyjęliśmy wiadomość, że 6 stycznia 2023 r. w wieku 98 lat zmarł Franciszek Flak - kresowianin, żołnierz samoobrony Kresów Wschodnich, Batalionów Chłopskich, 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej. W 1951 r. został przesiedlony w „Akcji H-T" z Krystynopola. Zamieszkał w Czarnej w Bieszczadach. Przez długie lata działał na rzecz udokumentowania i upamiętnienia ofiar zbrodni nacjonalistów ukraińskich. Był aktywnym członkiem Ochotniczej Straży Pożarnej w Czarnej.

Franciszek Flak

Jego córka Krystyna Chowaniec - instruktorka harcerska, działaczka społeczna i prezes Koła Światowego Związku Żołnierzy AK w Sanoku jest laureatem rzeszowskich edycji Nagrody Honorowej „Świadek Historii".

Msza św. pogrzebowa śp. Franciszka Flaka odbędzie się 10 stycznia o godzinie 13:30 w kościele parafialnym w Czarnej.

Zarys biografii śp. Franciszka Flaka: syn Ignacego Flaka i Karoliny z domu Koziuk. Urodził się 13 października 1924 r. w Nowym Dworze k. Krystynopola w powiecie sokalskim w województwie lwowskim. W 1939 r. ukończył 7 klasową szkołę powszechną w Krystynopolu. W czasie okupacji pracował na kolei. Od 1943 r. należał do Armii Krajowej – placówki w Krystynopolu, na czele której stał podporucznik Jan Adamko (do tego oddziału należała także Janina Wilczek, późniejsza małżonka Franciszka Flaka, z którą przeżył 55 lat i wychował czworo dzieci). Wiosną 1944 r., przed przejściem frontu, kiedy nasiliły się mordy

Polaków przez nacjonalistów ukraińskich część mieszkańców Krystynopola i Nowego Dworu uciekła w rejon Radecznicy. Franciszek Flak wraz z częścią oddziału AK z Krystynopola dołączył do działającego tam oddziału Batalionów Chłopskich i w ich szeregach wziął udział w akcji „Burza”, m.in. pod dowództwem słynnego „Podkowy” (por. Tadeusz Kuncewicz) uczestniczył w wyzwalaniu Szczebrzeszyna w dniu 26 lipca 1944 r. Polacy, rozbrojeni przez Sowietów, zostali zamknięci na terenie szkoły w Szczebrzeszynie, skąd Franciszek Flak wraz z kolegą uciekli, w ten sposób unikając wywózki na Sybir. Po przejściu frontu powrócił do Krystynopola i do 1947 roku walczył w oddziale samoobrony, a potem w Straży Ochrony Kolei z UPA. Za swoje wojenne czyny otrzymał Krzyż Partyzancki, w roku 1999 status Weterana Walk o Niepodległość, a w 2008 r. awans na stopień podporucznika w stanie spoczynku.

Po zakończeniu wojny pracował - do końca 1947 r. w Straży Ochrony Kolei, potem na poczcie jako listonosz, a od 1950 roku w Gminnej Spółdzielni Samopomocy Chłopskiej w Krystynopolu, kolejno jako kadrowy i kierownik skupu.

W 1951 roku, po zmianie granic Polski, został wraz z rodziną przymusowo przesiedlony do Czarnej. Tutaj przeżywał wielki dramat spowodowany drastycznym pogorzeniem warunków życia – śmierć dwóch córeczek. Po przesiedleniu był jednym z organizatorów życia gospodarczego w Bieszczadach jako prezes Gminnej Spółdzielni Samopomocy Chłopskiej w Czarnej. Potem przez wiele lat prowadził punkt skupu w Czarnej. Pracę zawodową zakończył jako pracownik Straży Leśnej Nadleśnictwa Lutowiska. Przez cały czas prowadził także gospodarstwo rolne. Jego pasją a także dodatkowym źródłem dochodu dla rodziny było pszczelarstwo. Aktywnie pracował także w Polskim Związku Pszczelarskim.

Kolejnym obszarem aktywności Franciszka Flaka była działalność w straży pożarnej, z którą związany był od 1947 roku, kiedy został członkiem OSP w Krystynopolu, aż do końca swoich dni. Jako strażak-ochotnik uczestniczył w gaszeniu pożarów spowodowanych przez ukraińskich nacjonalistów, a po przesiedleniu współorganizował OSP w Czarnej, która zawiązała się już w 1952r. Był prezesem Zarządu Gminnego, wiceprezesem Zarządu Powiatowego, a także członkiem Zarządu Wojewódzkiego Straży Pożarnej. Ostatnio był Honorowym Prezesem Zarządu Powiatowego Ochotniczych Straży Pożarnych Powiatu Bieszczadzkiego.

Za działalność w strukturach OSP został w roku 2004 odznaczony przez Prezydenta RP Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Wcześniej, w roku 1984, otrzymał Złoty Krzyż Zasługi za działalność społeczną – m.in. pełnienie przez dwie kadencje funkcji radnego gminnego oraz przez jedną kadencję funkcji radnego Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krośnie. Tu warto dodać, że Franciszek Flak nigdy nie należał do PZPR, ani do żadnej innej partii.

Ważnym obszarem działalności śp. Franciszka Flaka po przemianach ustrojowych w Polsce stała się działalność w Związku Wysiedlonych HT-1951, którego był współorganizatorem i wieloletnim prezesem. Związek Wysiedlonych H-T 1951 pod kierunkiem śp. Franciszka

Flaka upamiętniał kolejne rocznice wysiedlenia z ojcowizny, między innymi ustawieniem obelisku w Czarnej w roku 2001 r. a także pamiętał o ofiarach mordów popełnionych na Polakach przez ukraińskich nacjonalistów. Świadczy o tym pomnik na cmentarzu w Ustrzykach Dolnych, uroczyście odsłonięty w 2009 roku, a także tablice przy kościele w Czarnej Górnej, odsłonięte i poświęcone w dniu Święta Niepodległości w 2017 r. Za tę działalność, na wniosek Stowarzyszenia Upamiętniania Ofiar Zbrodni Ukraińskich Nacjonalistów we Wrocławiu, Franciszek Flak otrzymał Złoty Medal Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej (uroczystość wręczenia odbyła się w Częstochowie 17 marca 2010 r.)

Warto także dodać, że kiedy był młodszy mocno angażował się także w życie parafii, m.in. pracował przy remoncie kościoła w Czarnej oraz koordynował rozbudowę kaplicy w Czarnej Dolnej. Do końca swoich dni był członkiem Róży Różańcowej.